

ALEKSANDER DOMINKO (1900–1966), UČITELJ IN ŠOLSKI UPRAVITELJ

54. Aleksander Dominko (1900–1966).

Rojen je bil 2. julija 1900 v Čezsoči. Oče Albert je bil med letoma 1891 in 1915 učitelj v Čezsoči. Aleksander se je 29. avgusta 1927 oženil z učiteljico Frančiško Urek. Imela sta dva sinova: Aleksandra Tomislava (roj. 4. junija 1928) in Franca Milogoja (roj. 17. julija 1932). Aleksandrov brat Stanislav (roj. 1902) je bil tudi učitelj.

V šolskem letu 1914/15 je hodil v pripravljalnici tečaj na moškem učiteljskem v Gori. V šolskem letu 1915/16 je bil hospitant v prvem letniku moškega učiteljskega v Ljubljani,

v letih 1916/17 in 1917/18 pa je učil na zaposlovalnih tečajih goriških učiteljskih v Ljubljani. V letu 1919/20 je bil v 4. letniku moškega učiteljskega v Ljubljani. 12. junija 1920 je opravil pismeni izpit, ustnega pa ne, ker je zbolel. Maturo so mu priznali 14. septembra 1923. »Usposobljenostni« izpit za pouk na šolah s slovenskim učnim jezikom in za pomožno poučevanje verouka na osnovnih šolah je opravil 5. maja 1924.

Med prvo svetovno vojno bil med 18. novembrom 1918 in 27. novembrom 1919 v Radgoni v 37. pešadijskem polku kot dijak narednik.

Kot pomožni učitelj je služboval leta 1921 v Cerkljah, Bušehi vasi in Šentjerneju, leta 1922 v Št. Juriju ob Taboru, 1924 pa na Mirni. 1927. leta je bil šolski upravitelj v Bučki, 1928 v Zabukovju, 1929–30 v Starem trgu ob Kolpi, nato spet v Št. Juriju, 1933 v Dol. Nemški vasi in v šolskem letu 1936/37 v Tržišču. V njegovem Ocenjevalnem listu je pisalo: »Vesten kot učitelj in upravitelj, marljiv, točen.«

Med poučevanjem je obiskoval tečaj za poučevanje v kmetsko-nadaljevalnih šolah in združno-knjigovodski tečaj. Oba tečaja so izvajali v Križevcih med 18. julijem in 20. avgustom 1930.

Področni izvod

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev
Kraljevina Jugoslavije.

USLUŽBENSKI LIST

I. Ime in priimek uslužbenca *Šaša Dominiko Albertov Aleksander*

II. Rojen dne *24. avgusta* meseca *avgusta* ¹⁸₁₉ *tisindeseto* leta*)
v kraju *Čexovia (Italij)* sreza *Galatin*, oblasti *Gorica*

III. Narodnost *Jugoslovanska*, vera *rim. katolič.*, pristojnost *Mirna*

Položaj v državni službi, kategorija in skupina, mesto službovanja**)

Štalm. učitelj, I. kategorije, 4. skupina, 2. stopnja, Mirna
Štalm. učitelj, II. kategorije, 4. skupine, 3. stopnje, Bučica
Štalm. učitelj in načelnik šol. uprave, II. kat. II. sk., na osn. soli v Zabukovju (Brezice)
Štalm. sol. upravitelj, II. kat. II. sk., na drug. osn. soli v Starem trgu ob Kolpi
" " " VIII. sol. sk. " " " " " "

55. Zapis v uslužbeniškem listu učitelja in šolskega upravitelja Aleksandra Dominka (ZAL, Osnovna šola Janeza Mraka na Vrhniki, VRH 48, šk. 4).

Bil je zelo dejaven tudi zunaj šole, saj je bil ustanovitelj in pevovodja v pevskem društvu Šutna v Bušči vasi leta 1921 in v šolskem letu 1927/28 odbornik ter vodja godbe v Streliški družini Mirna. Na Mirni je bil leta 1927 v Podmladku Rdečega križa režiser in pevovodja, v društvu Sokol Mirna pa je bil leta 1932 načelnik, vadiatelj, režiser, pevovodja, ustanovitelj knjižnice in knjižničar. V Št. Juriju ob Taboru je bil tudi občinski tajnik, v društvu Sokol pa pevovodja, režiser, ustanovitelj knjižnice in knjižničar. Ko je 1933. leta poučeval v Dol. Nemški vasi, je bil član uprave Sokola v Trebnjem. V šolskem letu 1938/39 je bil tajnik podružnice sadjarškega in vrtnarskega društva Tržišče.¹

Na Vrhniki je nastopil službo 18. maja 1939. V šolskih letih 1939/40 in 1940/41 je učil I. oddelek 1. razreda, in sicer 36 učencev.

Dotedanji šolski upravitelj Fran Pavletič je bil razrešen poučevanja 2. septembra 1939. Dominko je 16. septembra prevzel njegove posle. Tudi v krajevnem šolskem svetu je bil izvoljen kot »novopostavljeni« začetni šolski upravitelj. 9. septembra 1942 so ga italijanske okupatorske oblasti aretirale. Iz službe je bil odpuščen brez pokojninske podpore ali pokojnine. Šolska upraviteljica je postala Marija Petkovšek. Družino so iz stanovanja v šolskem poslopju izselili, vrhniški župan pa jim je dal sobo v Občinski ubožnici na Novi cesti, kamor so se preselili 1. julija 1942. Njegov mlajši sin je o tem zapisal: »Bili smo brez sredstev in brez prepotrebni živiliških nakaznic. Pomagali so le prijatelji.«²

Tega leta mu je umrla žena. Ko je bil izpuščen, je odšel v partizane na Primorsko.

Copia
Prepis.

L'Alto Commissario per la Provincia di Lubiana
Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino

No 19681 Gab.Pers.

Visto l'art.3.del R.D.L in data 3
maggio 1941-XIX.No 291,

Visti gli atti relativi a DOMINKO
Alessandro,insegnante in Vrhnika

D E C R E T A

DOMINKO Alessandro,insegnante in
Vrhnika è licenziato dal servizio con
effetto immediato.

Allo stesso non dovrà essere corri-
sposto alcun trattamento di quiescen-
zamo pensione.

Po členu 3 Kraljevega ukaza z
dne 5.maja 1941-XIX št.291,

po proučitvi spisov nanašajočih
se na DOMINKA Aleksandra,učitelja
na Vrhniki

o d l o č a

DOMINKO Aleksander,učitelj na
Vrhniki,je odpuščen iz službe s
takojšnjim učinkom.

Imenovanemu se ne nakaže nikaka
pokojninska podpora ali pokojnina.

Lubiana,21 settembre 1942-XX.
V Ljubljani,dne 21.septembra 1942-XX
L'Alto Commissario:
Visoki komisar:
(Emilio Grazioli)

Per copia conforme-Za pravilnost prepisa
Lubiana, 29.IX.1942
Ljubljana,

L.S. Podpis nečitljiv.

Taksa pristo po čl.6., toč. 9. zakona o taksah in
pristojbinah in čl. 97. zakona o činovnikih.
Podpisani urad overavlja pravilnost in
točnost prepisa.

VRHNIKA, dne 5. X. 1942-XX.

Komunavitoletvo:
Petkošek Marjeta.

Njegovo partizansko ime je bilo Krnič. Leta 1943 je bil okrožni šolski nadzornik za tolminsko okrožje, po reorganizaciji okrožij leta 1944 pa nadzornik za zapadnoprimorsko okrožje, kjer so bila združena prejšnja okrožja: tj. tolminsko, briško in beneško. 29. oktobra 1944 ga je zamenjal na mestu nadzornika Oskar Venturini. Poučeval je pedagoškem tečaju za pomožno učiteljstvo. Tečaj je bil na hribu nad Zgornjo Tribušo med 20. julijem in 11. avgustom 1944. Na njegovo pobudo so organizirali naslednji pedagoški tečaj v septembru 1944 v Brdih, kjer je tudi poučeval.³ Predaval je tudi na 14-dnevnem tečaju, ki se je pričel 25. decembra 1944 v Soči na Bovškem.⁴

Leta 1944 poučeval na partizanski šoli Podraga. V njegovi personalni mapi je podatek, da je nastopil službo na šoli v Podragi 28. septembra 1945.⁵

Po vojni je živel v Ajdovščini in Šempetru pri svoji drugi ženi.

O njegovem delu po vojni piše Marijan Breclj. Piše, da je delal na Poverjeništvu za šolstvo in prosveto, organiziral je poslovalnice Naše knjige v Ajdovščini in Šempetru. »Pobliže se nisva poznala, govorila le nekajkrat, vendar sem ga pogosto videval (nosil je očala), ko je iz Šturij, kamor se je bil poročil, hodil na delo najprej v Šempeter pri Gorici v Našo knjigo, potem v Vrtojbo, v knjižnico, dokler se ni 1949 tam tudi za stalno naselil.« 21. januarja 1949 je prevzel vodenje goriške knjižnice in je na tem mestu deloval do 29. oktobra 1951. Marijan Breclj nato še dodaja: »Ko sem prišel v knjižnico leta 1954, je po njem ostalo veliko izpisanih, se pravi izdelanih kataložnih listkov, na katere je pretežno z zeleno tinto vpisoval podatke. Njegova pisava je bila ostra.«⁶

Leta 1949 je obiskoval trimesečni tečaj za knjižničarje znanstvenih in strokovnih knjižnic, ki ga je priredila Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani.⁷

V šolskem letu 1952/53 je prišel na osnovno šolo Črni Vrh nad Idrijo in bil v naslednjem šolskem letu ravnatelj.⁸ Leta 1954 je zbolel in se upokojil.

Umrli je 12. avgusta 1966 v Ljubljani, kjer je tudi pokopan.

Gospa Mojca Vodopivec je v petdesetih letih službovala na šoli v Črnem Vrhu. Aleksandra Dominka se spominja kot dobrega tovariša, ki je takrat vodil šolo. Bili so majhen kolektiv, štirje učitelji. Vsako jutro jim je ob snidenju podal roko v pozdrav. V prostem času jim je večkrat zaigral na violino.

Opombe:

- 1 Ocenjevalni list. Zgodovinski arhiv Ljubljana (v nadaljevanju ZAL), Ljubljana, Osnovna šola Janeza Mraka na Vrhniki. VRH 48, škatla 4.
- 2 Milogoj Dominko: Iz mojega življenja. Dominiko. Vrhnika, 1992, str. 107.
- 3 Henrik Zdešar: Šolstvo na Primorskem v času narodnoosvobodilne vojne. Sodobna pedagogika 1951, str. 200–201.
- 4 Josip Dolgan – Slavica Pavlič: Tečaj na Primorskem. Slavica Pavlič-Viktor Smolej: Partizansko šolstvo na Slovenskem, Ljubljana, 1981, str. 95.
- 5 Personalne mape. Ministrstvo za prosveto. Arhiv Slovenije, AS 231, škatla 8.
- 6 Marijan Breclj: Aleksander (Saša) Dominko. Zbornik goriške knjižnice Franceta Bevka ob njeni petdesetletnici. Nova Gorica, 1999, str. 100–101.
- 7 Zoltan Jan: Tri desetletja Goriške knjižnice Franceta Bevka. Zbornik Goriške knjižnice Franceta Bevka ob njeni tridesetletnici. (Publikacije Goriške knjižnice, 5). Nova Gorica, 1979, str. 131.
- 8 Veronika Rupnik: Zgodovina črnovrške šole. Črni Vrh, 1997, str. 197.